

ELSEVIERS Select

WONEN

16 E JAARGANG NUMMER 2 APRIL 1986 PRIJS 6,85 INCL. BTW

Miele maakt keukens

Van hout. Van kunststof. Van klasse.

Dit is een Miele keuken. Miele keukens zijn er in meer dan 20 programma's en in ruim 100 verschillende uitvoeringen. Ontstaan uit evenwichtig samengaan van uitzonderlijk vakmanschap, modern technisch vernuft en gevoel voor modieuze klasse. Met als kenmerkend resultaat: een keuken die vele, vele jaren opvallend mooi en modern blijft. En die daarbij uitblinkt door z'n degelijkheid tot in de kleinste details. Zorg daarom dat Uw keuken kast-voor-kast van Miele is. Dan zijn stijl, comfort en duurzaamheid verzekerd. Want ook voor keukenmeubelen geldt: Miele er is geen betere.

Miele
Miele Keukens

Keuken

Miele

Vraag uitgebreide documentatie over Miele keukens en Miele inbouwapparaten. Indien U nevenstaande coupon instuurt wordt de documentatie U per omgaande toegezonden.

- ☐ Zend mij gratis de Miele keukenfolder
☐ Zend mij voor f 5,- de uitgebreide documentatie* over Miele keukens en Miele inbouwapparaten.

Naam: _____ ES 3

Adres: _____

Postcode: _____

Plaats: _____

*Betaling kan geschieden d.m.v. de bij de documentatie meegezonden accept-girokaart. Zend de ingevulde coupon in ongefrankeerde envelop aan Miele Nederland B.V., Antwoordnummer 10, 4100 VP Vianen.

(S.v.p. de coupon volledig invullen).

bij de voorplaat

interieur toy toy museum
rotterdam. de meubels
zijn van de italiaanse
fabrikant zanotta, foto-
grafie menko ten cate

samensteller
rolf metzing

bureau redacteur
mienke schaberg, postbus
152, 1000 ad amsterdam,
tel. 020-5674911 telex
15301 bonav

vormgever
john van der linde,
touch design amersfoort

medewerking aan dit
nummer verleenden
noortje bakker, menko
ten cate, douglas davis,
aad derwort, jean gui-
chard, bert honders,
frederique huygen,
jeannet van der linde,
nicoline maarschalk
meyer, carollee pelos,
john vaughan, charles
vlek, paul willemse

productie
gerard huits

drukkerij
henkes senefelder
purmerend

advertentie-exploitatie
hoogoordreef 60, 1101 be
amsterdam-zo, tel. 020-
5674911 telex 14013 bonad

abonnementsprijzen
gekoppeld abonnement em
elseviers magazine/select
met ew elseviers weekblad
/208,- per jaar, prijs
binnenland.
postgiro 335900, gemeen-
te giro amsterdam 5110140.
klachten omtrent bezorging
tel. 020-5152167

reeks elseviers select
in 1986 verschijnen vijf
nummers die mode (2x), het
interieur (2x) en wijnen
(bouquet) als centraal
thema hebben.
elseviers select is een
uitgave van bv uitgevers-
maatschappij bonaventura,
hoogoordreef 60, 1101 be
amsterdam-zo

algemeen directeur
mr. p. f. e. tesselaar

uitgever
j. j. stok

copyrights
niets uit elseviers select
mag op welke wijze dan ook
verveelvoudigd of over-
genomen worden zonder de
voorafgaande, schriftelijke
toestemming van de uitgever

Modder-architectuur

De techniek van het bouwen in modder dateert van ver voor onze jaartelling. Vooral in Derde Wereld-landen bestaan fraaie voorbeelden van deze bouwwijze. Inheemse monumenten van een indrukwekkende schoonheid die voor komende generaties bewaard moeten blijven.

24

Toy Toy

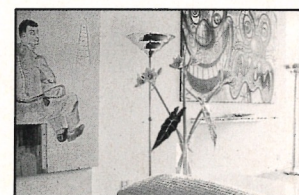
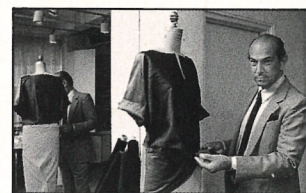
In Rotterdam is een uniek project gerealiseerd door Flos Mars, eigenaresse en bewoonster van het Kralingse Toy Toy museum. De bezoeker waant zich terug-in-de-tijd van Ot en Sien bij het zien van de meest uiteenlopende soorten speelgoed. Voor jong en oud, dit omslagartikeld.

36

De la Renta

Amerika's succesvolle modeontwerper Oscar de la Renta is in het gelukkige bezit van drie woningen: een appartement in New York, een boerderij in Connecticut en een droomhuis in zijn geboorteland Santo Domingo. Hoewel ingericht in verschillende stijlen, is één man de bewoner.

42

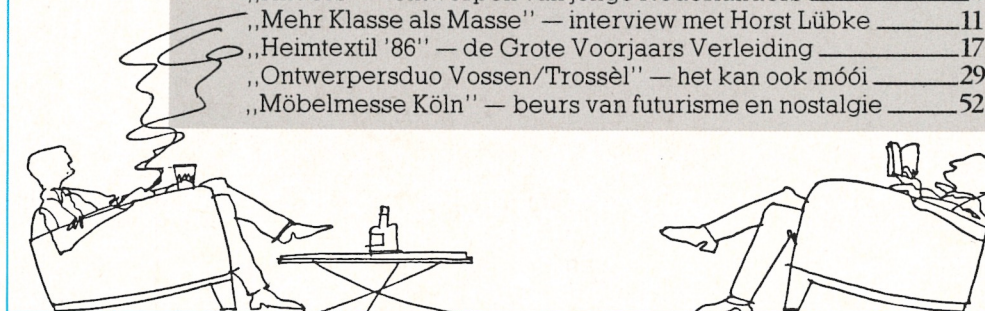
Kunst in huis

Onlangs werd in Amsterdam een onopvallend huis-in-een-rij verbouwd. Niet alleen om de traditionele indeling te doorbreken, maar vooral om een niet onaanzienlijke kunstverzameling beter tot zijn recht te laten komen. Het resultaat is een ruimte vol licht en sfeer.

46

En verder

- „Anders” — ontwerpen van jonge Nederlanders _____ 4
- „Mehr Klasse als Masse” — interview met Horst Lübke _____ 11
- „Heimtextil '86” — de Grote Voorjaars Verleiding _____ 17
- „Ontwerpersduo Vossen/Trossel” — het kan ook móóí _____ 29
- „Möbelmesse Köln” — beurs van futurisme en nostalgie _____ 52

I N H O U D

"ANDERS"

DOOR
JONGE NEDERLANDERS

Mede onder invloed van de revolutionaire ontwerpen van Memphis en Alchimia zoeken jonge Nederlandse ontwerpers naar nieuwe vormen voor het interieur, waarin speelsheid en individuele expressie meer ruimte moeten krijgen. Behoren functionalisme en strakke lijnen tot het verleden? Frederique Huygen, conservatrice afdeling design van museum Boymans van Beuningen, bericht.

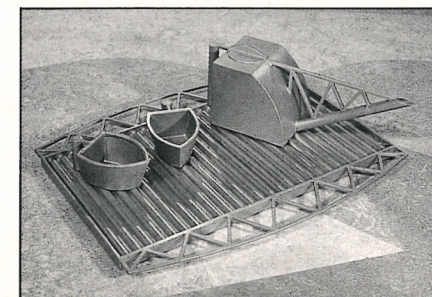
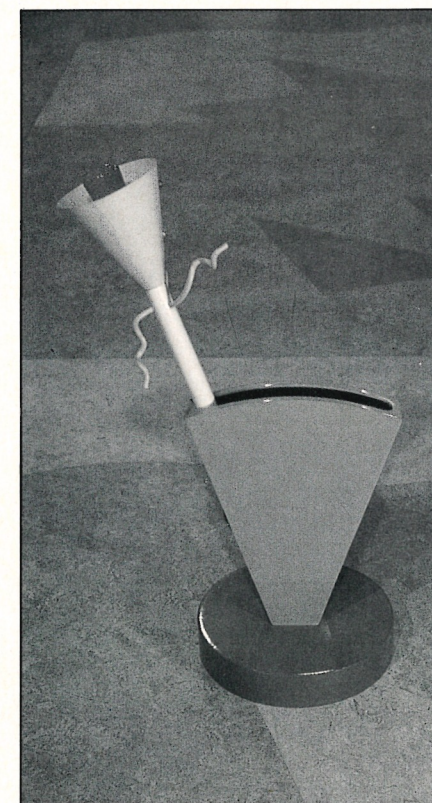
Misschien is de verandering in een ding wel van groter belang dan stabiliteit, de onzekerheid belangrijker dan zekerheid en romantische betekenissen groter dan de rationele." Alessandro Mendini, hoofdredacteur van het tijdschrift Domus, theoreticus van het zogenaamde neo-moderne design en ontwerper van de beweging Alchimia, geeft met deze uitspraak weer wat hedendaagse ontwerpers bezighoudt: dingen „anders” doen, gangbare regels en dogma's doorbreken, gevoelsmatige, symbolische en decoratieve elementen benadrukken. Deze karakteristieken gelden zeker voor het werk van Ed Annink, een jonge Nederlandse ontwerper die voor het Centraal Museum in Utrecht een interieur samenstelde. Dit museum geeft elke drie jaar een andere architect of ontwerper opdracht een eigentijds interieur te maken en verzamelt op die manier een collectie designobjecten.

Het *environment* van Annink is geen persoonlijke interpretatie van het wonen in de jaren '80. Er komt bijvoorbeeld geen enkel stuk audiovisuele apparatuur in voor. Deze „showroom” van vreemde producten geeft eerder een beeld van de recente ontwikkelingen binnen het Nederlandse design. Annink nodigde namelijk een aantal geestverwanten uit een bijdrage te leveren aan het project. Zo staan er meubilair van Jaap van Heest en Rob Eckhardt, lampen van Kees Kusters en John den Besten, een stofzuiger van Ton Haas en Han Ebbing en hangen er gordijnen van Studio Bonbon en een wandkleed van Cubic 3 Design.

1/2: Ed Annink aan zijn tafel in het Utrechtse Centraal Museum. Chaise longue: Rob Eckhardt. Stofzuiger: Ebbing/Haas. Kubussen: Jaap van Heest. DRESSOIR (achtergrond): Ed Annink. In de spiegelwand wordt het interieur eindeloos gereproduceerd.

3/4: Voor dit servies liet John den Besten zich inspireren door schepen en kranen in de Rotterdamse haven. Zijn curieuze lamp gaat aan en uit door de „bloem” van links naar rechts te bewegen.

DEENS

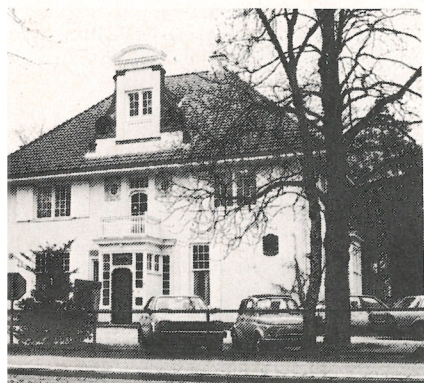
Design: Hans J. Wegner

Alleen wat écht is, blijft. Omdat het puur en functioneel van vorm is. Gemaakt voor langdurige omgang. Daarom is het de moeite waard om naar Wageningen te rijden, naar Matser, Deens wonen.

Kom genieten van de speciale Deense meubelexpositie temidden van een totaal woonprogramma voor de particulier en de projectinrichting.

MATSER

Wageningen Plantsoen 60 / Hoogstraat 83
tel. 08370-19007 maandag gesloten

ze villa in 't Gooi werd met **RFKOTE MUURCOATING** behandeld en ziet er weer voortreffelijk. Surfakote is een uitstekende versterking. Sinds 1960 werden in ons land vele duizenden huizen, flats, kantoren en industriële bouwwerken met surfakote gespoten.

RFKOTE MUURCOATING is 20 à 30 maal dikker dan een gewone verflaag wordt in één keer aangebracht. Surfakote is niet duurder dan goed schilderwerk en gaat veel langer mee: jaren garantie.

Vrijblijvend documentatie bij de Surfakote-fabriek BV, Schuytvlot, postbus 1417 ZG Montfoort (U), tel. 03484-1417.

DITEL pag. 6170275

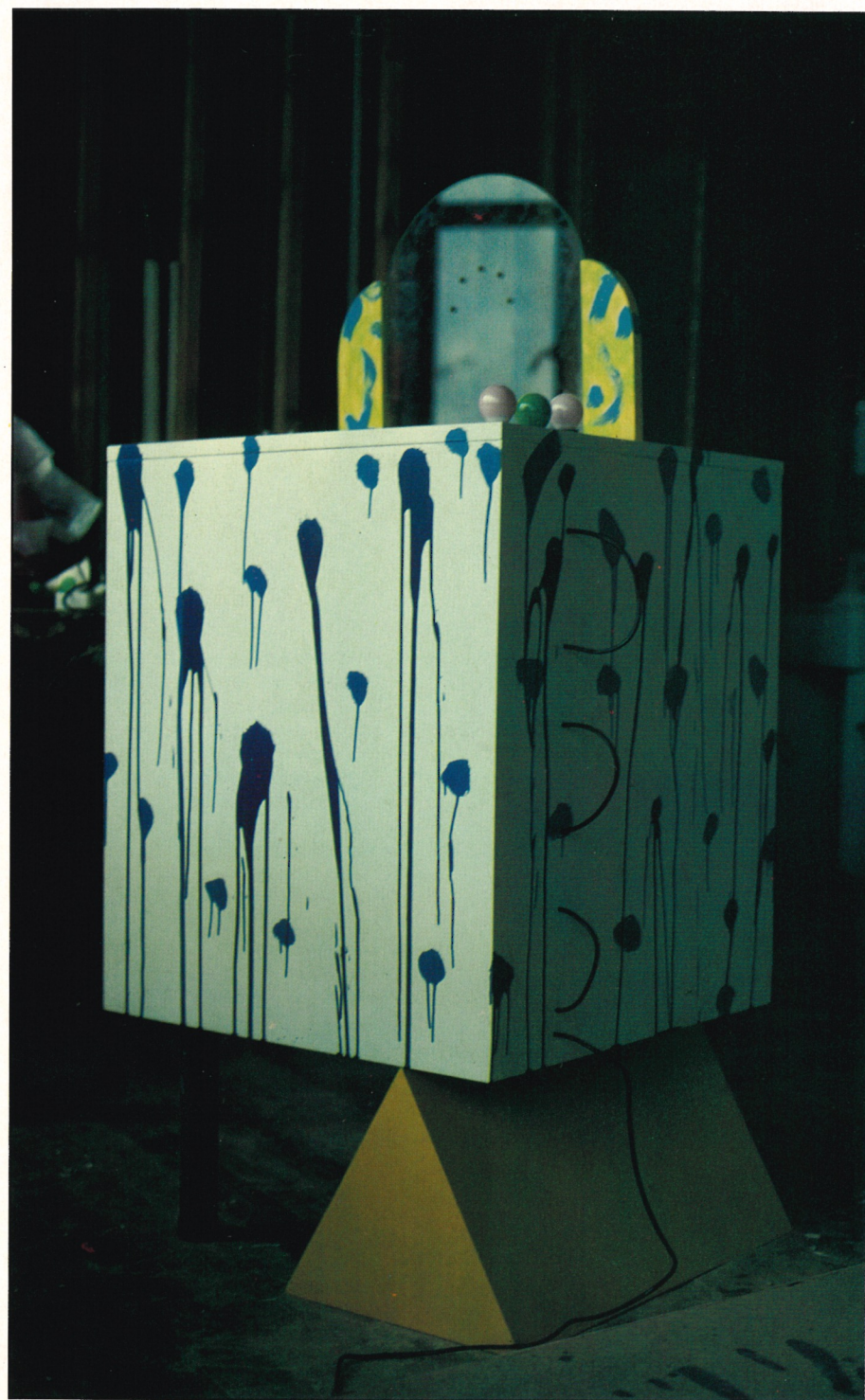
"ANDERS"

De vloer is door Annink ontworpen als een bindend element. Het is een soort linoleumtapijt, gemaakt van verschillende vormen die steeds als een puzzel in een vierkante meter passen. „Een combinatie van planmatig en gevoelsmatig ontwerpen,” zoals hij zelf zegt. Het interieur wordt aan de ene kant afgesloten door een gordijn van Studio Bonbon, een atelier dat dessins ontwerpt en stoffen bedrukt. Aan de andere kant staat een wand van drie schuin naar elkaar toe geplaatste spiegels die het interieur tot in het oneindige reproduceren. Voor Annink symboliseert dit „het gevangen zijn door de menselijke beperkingen”, maar de wand is ook op te vatten als een retorisch commentaar op het verloop van de designgeschiedenis.

Voorts zijn er van zijn hand een kast en een tafel. De kast is een dressoir van samengevoegde elementen die in balans gehouden worden door het blad. Met de tafel geeft Annink iets aan van de wijze waarop hij experimenteert met materialen. Het glazen blad ligt los op houten blokken die als poten fungeren. De enigszins doorgezakte ton-vorm van de blokken is de visuele uitdrukking van de zwaarte van het blad, terwijl dit gewicht aan de andere kant ontkend wordt door de doorzichtigheid van het glas. Bij de tafel staan twee 19de-eeuwse, barok-aandoende stoelen „om te laten zien dat er niets nieuws onder de zon is. De waardering voor het decoratieve en bepaalde vormen verandert, maar in feite zijn de techniek en de produktiemethode het enige waarin meubels van vroeger en nu van elkaar verschillen.”

Het servies op de tafel is van John den Besten, die zich daarbij liet inspireren door de schepen en kranen van de Rotterdamse haven. Hij maakte ook het lampje dat eruit ziet als een bloem in een vaas en werkt als een schakelaar. Kees Kusters maakte de staande lamp waarvan de cirkelvormige TL-buis als een aureool boven je hoofd hangt. Hij gebruikte verschillende materialen, blankhout voor de voet en gekleurde metalen buizen voor de stam. Deze lamp, die in de ogen van functionalistische dogmatici wellicht een kakofonie is, onttrekt zich aan de mogelijkheid bij een ensemble te passen; hij blijft op zichzelf staan.

De eigenzinnige, ietwat zwevende chaise longue Karel Doorman is van de architect Rob Eckhardt wiens belangstelling voor meubels resulteerde in een eigen galerie. Bij het ontwerpen wijst Eckhardt het werken volgens een exact omschreven methode af; het produkt is voor hem de uitkomst van het individuele proces van zijn activiteiten en ervaringen. Hetzelfde geldt voor de makers van het wandkleed, Cubic 3 Design, die stellen dat ontwerpen een manier van leven is. De stofzuiger van Hans Ebbing en Ton Haas is een poging om de functie van het object beeldend te vertalen. De motor en de stofzuigerzak zijn in twee aparte delen ondergebracht. „Visuele functionaliteit”, noemen ze dat zelf. De opbergelamenten van Jaap van Heest symboliseren in dichtgeklapte toestand de orde van opgeruimdheid; opgeklapt is het object een chaos.

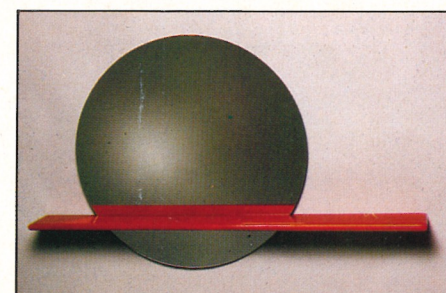
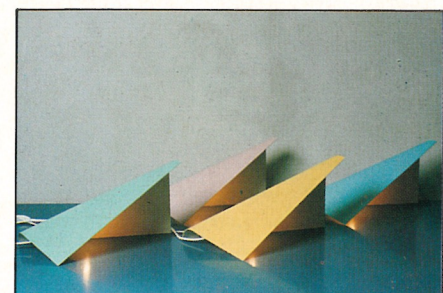

5: Dit schilderachtige spreekgestoelte van Ed Annink werd in 1983 gebruikt tijdens een manifestatie in de Haagse Ridderzaal. De kathedraal is inmiddels aangekocht door het Centraal Museum.

6/7: Terrazzobank en folderlampen naar ontwerp van Kees Kusters.

8: Spiegel model GS 60 van Hans Ebbing en Ton Haas stijgt als het ware op uit de houten plaat met sleuf.

9: Bolvazen van Cubic 3 Design.

AXENT, MÉÉR DAN UITDAGENDE VORMGEVING.

De nieuwste zitcreatie van Axel Enthoven, evenwichtig en uitdagend, strak en onchalant, design van de jaren tachtig. De gebogen lijnen, een perfecte offering en het geraffineerde losse kussen onderstrepen de zitkwaliteiten van de AXENT.

AXENT 2-zits in leder vanaf f 4085,-.

Wilt u de LEOLUX zitideeën beter leren kennen? Een briefkaart aan LEOLUX, antwoordnummer 70, 5900 VB, is voldoende. (Postzegel niet nodig.) De onderstaande LEOLUX dealers en LEOLUX showrooms tonen u graag onze visie op het wonen in de jaren tachtig.

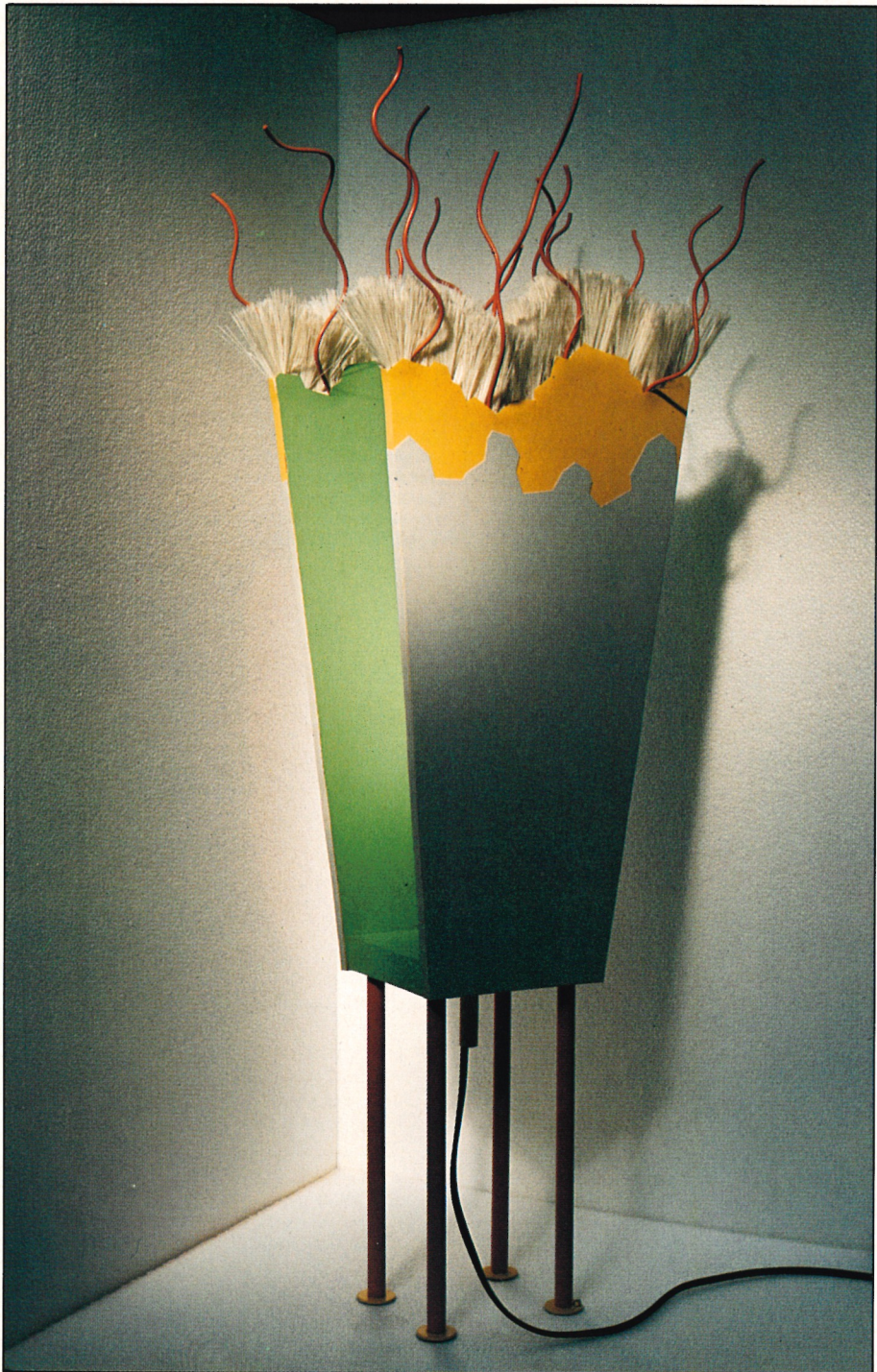
LEOLUX Showroom UTRECHT Hammarskjöldhof 28 Telefoon: 030-938149, LEOLUX Showroom EINDHOVEN Stratumsewijk 34 Telefoon: 040-116388.

LSMEER VAN DE BILT Opheliaaan 90 - **ALBLASSERDAM** SMIT Scheldeplein 13-15 - **ALKMAAR** VAN TIL INTERIEUR Boterstraat-Laat - **MELO** RESINK Grotestraat/hoek Oranjestraat - **ALPHEN AAN DEN RIJN** HOUWELINGEN Hooftstraat 187-189 - **AMERSFOORT** PIETER TSEER Amhemsestraat 28 - **AMSTELVEEN** CO VAN DER HORST Binkdijk 2 - **AMSTERDAM** FORMA Utrechtsstraat 81-85, KREATIEF van der Straat 66-70, PRO Wonen Hobbemakade 89, WONEN 2000 Rozengracht 215-217 - **APELDOORN** PANDER DUVEL Hooftstraat 159 - Nieuwewat 74a - **ARNHEM** PIET HOEFSLOOT Gele Rijdersplein 36, KNOEF Boulevard Heuvelink 18-20 - **ASTEN** VAN R LOO Industrielaan 11 - **AXEL** POT Nieuwendijk 89 - **BAAREN** T BINNENHUIS Laanstraat 22 - **BENTHUIZEN** EUROPA MEUBEL Dorpsstraat 55/70 - **BERGAMBACHT** SPEKSNIJDER Pleinstraat 4 - **BEVERWIJK** STOUTENBEEK Parallelweg 10 - **BILTHOVEN** VELDHOFEN Vinkenlaan 31 - **BLEISWIJK** VAN DER LINDE Dorpsstraat 83 - **BOSKOOP** EUROHOME Zijde 36 - **BREDA** JAN HENDRIKX Boschstraat 1-3 - **BREUKELAN** DEN HERTOOG Kbrink 6 - **BRIELLE** EISENGA Nobelstraat 7-9 - **BUSSUM** LUTTMER Havenstraat 26 - **CAPELLE AAN DEN IJSSEL** DE KLERK Lylantsebaan 7a, JERWAARD Kanaalweg 39-49 - **DELFT** BREETVELT Choorstraat 35-43, IDEAL Wonen Jacob Gerritsstraat 5-7 - **DEVENTER** RESINK Broederenlaan 22-28 - **DIEMEN** STOUTENBEEK Sniep 11 - **DINTELOORD** SLINGS Raadhuisplein 25 - **DOETINCHEM** RESINK Heezenpoort 2 - **DOKKUM** V. SINDEREN Markt 38 - **DORDRECHT** BUYTINK Beverwijksplein - **DRACHTEN** POSTMA Oosterstraat 1 - **DWINGELOO** WIECHERS Nieuwe weg 15 - **EDE** RED & BLUE Museumplein 1 - **EINDHOVEN** VAN DUIVENBODEN Geldropseweg 12-18, LOEWIJS Derner 2, MONDILEDER Rchdijk 289, PRUIT Frederiklaan 104-106 - **EMMELOORD** BATJES Lange Nering 2 - **EMMEN** FLIER Wilhelminastraat 51 - **ENSCHDE** RESINK Rkstraat 10 - **ERMELO** JAARSMA Dr. Holthofstraat 70 - **GELEEN** BINNENHUIS DESIGN Rijksweg centrum 2-2a - **GENNEP** STIJL Zandstraat 9-11 - **GRINCHEN** VAN DER PLANK Appeldijk 9 - **GOUDA** DUYVENDIJK Lange Tiendeweg 66 - **'S-GRAVENHAGE** JANSEN Heulstraat 7-11, STEINER & JOS Molenstraat 39, WOONVORM Juriaan Kokstraat 179, VAN 'T WOUT Loosduinse Hooftplein 222 - **GRONINGEN** BOONSTRA Energieweg 15, CHE BOBOIS Oosterstraat 42, VESTA Peizerweg 130 - **HAARLEM** VAN DUIVENBODEN Ged. Oude Gracht 88-94, TERSTAL Wagenweg 1-3-5/15 - **HARDENBERG** MULLER Voorstraat 2 - **HARDERWIJK** VHERDER Lorentzstraat 1a - **HARDINXVELD** WOONCENTRUM Industriestraat 4 - **HEERDE** MEYER Bonenburgerlaan 17 - **HEERENVEEN** VESTA Emaweg 22 - **HEERLEN** STOFFELSMARTENS Geleenstraat 64a - **HELMOND** DIRKS Ameidestraat 1, VAN OORSCHOT Steenweg 50 - **HENGEL** SINK Enschedesedijk 31-41 - **'S-HERTOGENBOSCH** VENNIX Verwerstraat 15c - **HETEREN** MONDILEDER Achterstraat 20 - **HILVERSUM** ARTI ME/ROCHE BOBOIS Kerkstraat 69, HUISMAN Groest 110 - **HOENSBOEK** KULOWANY Koevenderstraat 172 - **HOOGVEEN** KAMPINGA Hooftlaan 56 - **HOOGEZAND** NUBURG Kerkstraat 10 - **HOORN** FRED DEVRIES Ged. Turfhaven 19 - **LAREN** N.H. DOES Burg. van Nispenstraat 4 - **LEIDEN** NTVELD Nieuwe Rijn 24 - **LELYSTAD** HOME CENTER De Meent 14 - **MAASSLUIS** VANGILST Markt 18 - **MAASTRICHT** SCHIJNS Kleine Gracht 30 - **INSTER** TROOST Herenstraat 3/7 - **NAALDWIJK** DEKKER G. van Assendelftstraat 30, WIM KUYVENHOVEN Rembrandtstraat 30 - **NIJMEGEN** THOEFSLOOT Burchtstraat 126, DE VRIJ Kellkensbos 52 - **OISTERWIJK** MONDILEDER Heusdensenbaan 50 - **OLDENZAAL** SMELINK Industrielaan - **OMMEN** WIECHERS Balkenweg 22a - **PAPENDRECHT** KOOYMAN Veerweg 157 - **PURMEREND** ENGEL Weerwal 21-22 - **RIDDERKERK** VIERER Lagerdijk 99 - **ROERMOND** STROUCKEN Munsterplein 8 - **ROTTERDAM** ADRIAAN VAN HOUT Goudsesingel 33-35-37, DE KERN Zuid- in G2 (laag), DE KLERK Binnenwegplein 7, METZ Nieuwe Binnenweg 170, MONDILEDER K. Doormanstraat 388, DE SPITS Hooftstraat 95, DE STAM miniersweg 1-55 - **RIJSWIJK** MONDILEDER Winkelcentrum In de Boogaard D1 - **SCHIEDAM** VAN MEIJERS Oranjestraat 11 - **SNEEK** AUKEMA sterdijk 9 - Klein Zand 9-13 - **SOEST** MIDDELMAN Birksstraat 99 - **SOESTERBERG** MONDILEDER Amersfoortsestraat 76 - **SOMEREN** WIJEN Provincialeweg - **TILBURG** A TOT 2 Plusplein 26 - **UDEN** VAN OORT Marktstraat 35 - **UITHUIZERMEEDEN** WOLTER Torenstraat 17-21 - **RECHT** ARTI DOMO Maraplaats 2, INTERNATIONAL Australielaan 40-42, KLAARENBEEK Burg. Reigerstraat 14-26, RIANT Gildenkwartier 153, DE RONG Springweg 15 - **VALKENSWAARD** STERKEN Luikerweg 25a - **VEENENDAAL** HENK DE RUITER Hooftstraat 20 - **VENLO** DINGS Havenle 22 - **VENRAY** THOMASSEN Wilhelminastraat 6 - **VLAARDINGEN** DE WINTER DE LANGE James Wattweg 74-78, Parallelweg 8 - **VLISSINGEN** KLERK Spuistraat 6 - **VORDEN** POLMAN Dorpsstraat 22 - **VUGT** STUDIO HEYCKMANN Kerkstraat 3 - **WAGENINGEN** MATSER Hooftstraat 83 - **ISSENAAR** HAASNOOT Langstraat 29 - **WOLVEGA** HOME CENTER Frisaxstraat 12 - **WIJCHEN** ELTINK Nieuwegeweg 303 - **ZAAIDAM** KRUIT NEN Ged. Gracht 28 - **ZEIST** VAN TELLINGEN Le Hogeweg 10d - **ZEVENHAAR** MONDILEDER Edisonstraat 26 - **ZIERIKZEE** LANGE JUS Havenk 26-28 - **ZOETERMEER** VAN WAAY Mornikkenbos/hoek Meerzichlaan - **ZUTPHEN** RESINK Reukerstraat 87-85 - **ZWOLLE** BATJES Melkmarkt 49, Diezerpromenade 16 - **ZWIJNDRECHT** RINGINTERIEURS Limdsedijk 86 EN ALLE VESTIGINGEN VAN HULSHOFF WONEN

"A N D E R S"

De meubels en voorwerpen in het Utrechtse interieur zijn in de afgelopen vijf jaar gemaakt door jonge ontwerpers, waardoor ze een beeld geven van de recente ontwikkelingen op het gebied van Nederlandse vormgeving. Wat daarin vooral opvalt, is het gebrek aan samenhang; er is geen sprake van een hechte groep met een bepaalde ontwerpfilosofie of -methodiek. De ontwerpers benaderen hun vak elk op hun eigen manier en gaan zeer individueel te werk. Ontwerpen is voor hen primair een middel tot expressie van hun ideeën.

Enerzijds doet de rationele, Nederlandse traditie van Rietveld en De Stijl zich gelden. Ebbing/Haas en Kees Kusters bijvoorbeeld hechten grote waarde aan consequentie tussen idee en vorm, concept en uitwerking. Hun producten worden gekarakteriseerd door terughoudendheid en logica. Anderzijds zijn er invloeden uit Italië zichtbaar. De voormentaal van bewegingen als Memphis en Alchimia heeft vele ontwerpers geïnspireerd. Visuele en emotionele aspecten worden benadrukt: meer kleuren, meer decors, andere oplossingen en vormen. „Puzzelen om het puzzelen”, zoals een van hen het uitdrukt. Daarin staat het plezier van het maken centraal. Deze ontwerpers stellen echter andere prioriteiten: ze geven aan dat de functie van een produkt ruimer opgevat kan worden dan alleen de technisch-operationele. Hun meubels, lampen en andere gebruiksvoorwerpen maken immers deel uit van een interieur waarin ze niet alleen gebruikt worden; er wordt ook naar gekeken en mee geleefd.

10: Borstellamp van Cubic 3 Design.

11/12/13: Stofdessins van Studio Bonbon.

14: Wandmeubel Mondriaan van Rob Eckhardt. Met dit „schilderij” om op te zitten, laat de ontwerper de stoel loskomen van de vloer. Hommage aan de grote kunstenaar?

